

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กลุ่มงานวิเทศสัมพันธ์ โทรศัพท์ ๐ ๒๒๔๕ ๑๓๓๐ ภายใน ๓๑๗๔
ที่ รง ๐๓๐๘.๒/ว ๔๗๖ วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ผลการพิจารณาสรุปผลการวิเคราะห์รายงานการศึกษาห่วงโซ่อุปทานเกี่ยวกับการใช้แรงงานบังคับ
ในอุตสาหกรรมประมงในประเทศไทย

เรียน ผู้อำนวยการสำนัก ผู้อำนวยการกอง ผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีฯ เลขาธิการกรม จัดหางานจังหวัด
ผู้อำนวยการสำนักงานจัดหางานกรุงเทพมหานครพื้นที่ ๑ - ๑๐ หัวหน้ากลุ่มตรวจสอบภายใน
และหัวหน้ากลุ่มพัฒนาระบบบริหาร

พร้อมนี้ขอส่งสำเนาหนังสือกรมประมง ด่วนที่สุด ที่ กษ ๐๕๑๐.๔/ว ๖๕๖ ลงวันที่
๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ เรื่อง ขอจัดส่งผลการพิจารณาสรุปการวิเคราะห์รายงานการศึกษาห่วงโซ่อุปทาน
เกี่ยวกับการใช้แรงงานบังคับในอุตสาหกรรมประมงในประเทศไทย (A Supply Chain Study on Force
Labor in the Fishing Industry in Thailand) ซึ่งกรมประมงได้แต่งตั้งคณะทำงานในการศึกษาวิเคราะห์
รายงานดังกล่าว เนื่องจากพิจารณาเห็นว่าข้อมูลหลายส่วนที่ไม่ตรงกับความเป็นจริงและสร้างภาพลักษณ์
ที่ไม่ดีต่ออุตสาหกรรมประมงไทย ประกอบด้วยข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการใช้แรงงานเด็กหรือแรงงานบังคับ
ในการผลิตสินค้า ๓ รายการจากประเทศไทย ได้แก่ ปลาป่น (Fish meal) น้ำมันปลา (Fish Oil) และอาหารสัตว์
(Animal feed) อ้างอิงจากรายงานประจำปีฉบับที่ ๒๓ ด้านการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้ายที่สุด
(Findings on the Worst Forms of Child Labor: TDA Report) และบัญชีรายชื่อสินค้าที่มีเหตุผลเชื่อได้ว่า
ผลิตโดยใช้แรงงานเด็กหรือแรงงานบังคับ (List of Good Produced by Child Labor or Forced Labor:
TVPPRA List) เผยแพร่โดยกระทรวงแรงงานสหรัฐอเมริกา มาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาใช้ประโยชน์
ทางราชการตามเห็นสมควรต่อไป ทั้งนี้ สามารถดาวน์โหลดรายละเอียดได้ที่ www.doe.go.th/strategy
หรือที่ <https://lib.doe.go.th>

(นางสาวนพพรรัตน์ จรรย์ญ)

ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และแผนงาน

กลุ่มงานวิเทศสัมพันธ์ กศพ.
เลขรับ..... 00405
วันที่ - 6 มี.ค. 2568
เวลา..... 14:39 น.

สำนักอธิบดี
เลขรับที่ 4145
วันที่ 5 มี.ค. 2568
เวลา 15-19 น.

กรมการจัดหางาน
รับ..... 6204
วันที่ 5 มี.ค. 2568
เวลา..... 14.41

กองยุทธศาสตร์และแผนงาน
เลขรับ..... 1004
วันที่ 5 มี.ค. 2568
เวลา..... 9.47

ด่วนที่สุด

ที่ กษ ๐๕๑๐.๔/๖๖๕๖

กรมประมง

เกษตรกลาง เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ๑๐๕๐๐ ค. 2568

๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘

เรื่อง ขอดำเนินการพิจารณาสรุปผลการวิเคราะห์รายงานการศึกษาห่วงโซ่อุปทานเกี่ยวกับการใช้แรงงานบังคับ
ในอุตสาหกรรมประมงในประเทศไทย

เรียน อธิบดีกรมการจัดหางาน

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สรุปผลการวิเคราะห์รายงานการศึกษาห่วงโซ่อุปทานด้านแรงงานบังคับในอุตสาหกรรม
การประมงในประเทศไทย (Supply Chain Study on Forced Labor in the Fishing Industry
in Thailand) จำนวน ๑ ฉบับ
- ๒. สำเนาหนังสือบริษัท สุภา เซเว่นดีวัน จำกัด ที่ ๐๐๑/๒๕๖๘ ลงวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘
จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วยกระทรวงแรงงานสหรัฐอเมริกาได้เผยแพร่รายงานประจำปี ฉบับที่ ๒๓ ด้านการใช้แรงงานเด็ก
ในรูปแบบที่เลวร้ายที่สุด (Findings on the Worst Forms of Child Labor: TDA Report) และบัญชีรายชื่อสินค้า
ที่มีเหตุผลเชื่อได้ว่าผลิตโดยใช้แรงงานเด็กหรือแรงงานบังคับ (List of Good Produced by Child Labor
or Forced Labor: TVPRA List) เมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๗ โดยมีสินค้าจากประเทศไทย จำนวน ๓ รายการ
ปรากฏใน TVPRA List ได้แก่ ปลาป่น (Fishmeal) น้ำมันปลา (Fish Oil) และอาหารสัตว์ (Animal Feed)
โดยข้อมูลประกอบการประเมินอ้างอิงมาจากรายงานการศึกษาห่วงโซ่อุปทานเกี่ยวกับการใช้แรงงานบังคับ
ในอุตสาหกรรมประมงในประเทศไทย (A Supply Chain Study on Forced Labor in the Fishing
Industry in Thailand) ซึ่งบริษัท สุภา เซเว่นดีวัน จำกัด เป็นผู้ดำเนินการวิจัยและจัดทำรายงานฉบับดังกล่าว
ทั้งนี้ กรมประมงได้พิจารณาแล้ว รายงานฯ มีข้อมูลหลายส่วนที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง ซึ่งสร้างภาพลักษณ์ที่ไม่ดี
ต่ออุตสาหกรรมประมงไทย จึงได้มีการแต่งตั้งคณะทำงานในการศึกษาวิเคราะห์รายงานฯ และรายงานฉบับนี้
ได้มีการวิเคราะห์สำเร็จเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

ในการนี้ กรมประมงขอดำเนินการสรุปผลการวิเคราะห์รายงานฯ และหนังสือตอบจากบริษัท สุภา
เซเว่นดีวัน จำกัด เพื่อประชาสัมพันธ์และสร้างการรับรู้กับภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๑ - ๒

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

มอบ.....
- 5 มี.ค. 2568
(นายสมชาย มรกตศรีวิธรรม)

ขอแสดงความนับถือ

Handwritten signature

(นายประเทศ ขอรักษ์)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมประมง

เขียน อธิบดี
 เพื่อโปรดทราบ
 เพื่อโปรดพิจารณา
เห็นควรมอบ
ดำเนินการต่อไป

Handwritten signature
(นางสาวศิริวิธรรม ศุภมิตร)

เลขานุการกรม
๕ มี.ค. ๒๕๖๘

อธิบดีกรมการจัดหางาน
กองบริหารจัดการทรัพยากรและกำหนดมาตรการ

โทร./โทรสาร ๐ ๒๕๖๑ ๐๓๒๑ มอบ ฝ่ายความร่วมมือระหว่างประเทศ

Handwritten note

ฝ่ายอนุสัญญา
 งานบริหารทั่วไป

Handwritten signature
(นางสาวกาญจนา เอกบุตร)

๖ มี.ค. ๖๘

- 6 มี.ค. 2568

หัวหน้ากลุ่มงานวิเทศสัมพันธ์

มอบ

- ฝ่ายบริหารทั่วไป
- กลุ่มงานวิเทศสัมพันธ์
- กลุ่มงานบริหารข้อมูลและสถิติ
- กลุ่มงานติดตามและประเมินผล
- กลุ่มงานนโยบายและยุทธศาสตร์
- อื่นๆ

(นางสาวนพพรรัตน์ จรจรรย์)

ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และแผนงาน

- ๖ มี.ค. ๒๕๖๘

สรุปผลการวิเคราะห์รายงานการศึกษาห่วงโซ่อุปทานด้านแรงงานบังคับในอุตสาหกรรมประมงในประเทศไทย (Supply Chain Study on Forced Labor in the Fishing Industry in Thailand)

ด้วยกระทรวงแรงงานสหรัฐอเมริกาได้มีการเผยแพร่รายงานประจำปี ฉบับที่ 23 ด้านการใช้แรงงานเด็ก ในรูปแบบที่เลวร้ายที่สุด (Findings on the Worst Forms of Child Labor: TDA Report) และบัญชีรายชื่อสินค้าที่มีเหตุผลเชื่อได้ว่าผลิตโดยใช้แรงงานเด็กหรือแรงงานบังคับ (List of Good Produced by Child Labor or Forced Labor: TVPRA List) เผยแพร่เมื่อวันที่ 5 กันยายน 2567 โดยมีสินค้าจากประเทศไทย จำนวน 3 รายการ ถูกบรรจุใน TVPRA List เพิ่มเติม ได้แก่ ปลาป่น (Fishmeal) น้ำมันปลา (Fish Oil) และอาหารสัตว์ (Animal Feed) ซึ่งข้อมูลที่ใช้ในการประเมินได้มาจากการรายงานการศึกษาแรงงานบังคับในห่วงโซ่อุปทานในอุตสาหกรรมประมง ของประเทศไทย (Supply Chain Study on Forced Labor in the Fishing Industry in Thailand) ของกระทรวงแรงงานสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีข้อมูลหลายส่วนไม่ตรงกับความเป็นจริง ส่งผลให้เกิดภาพลักษณ์ที่ไม่ดี ต่ออุตสาหกรรมประมงของไทย กรมประมงจึงได้มีการแต่งตั้งคณะทำงานในการศึกษาวิเคราะห์รายงาน ประกอบด้วย รองอธิบดีกรมประมงเป็นประธานคณะทำงาน รศ.ดร. กังวาลย์ จันทโรจิติ ที่ปรึกษาคณะทำงาน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการทรัพยากรประมง ผู้แทนกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ผู้แทนหน่วยงาน ภายในกรมประมง และได้เชิญอาจารย์ประจำภาควิชาการจัดการประมง คณะประมง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านสถิติและระเบียบวิธีวิจัย เข้าร่วมประชุมวิเคราะห์รายงานฉบับนี้ โดยมีผลสรุปตามประเด็นเนื้อหา ในรายงานฯ ดังนี้

1. เอกสารฉบับนี้ กระบวนการศึกษาและเนื้อหายังมีข้อมูลคลาดเคลื่อนไม่เป็นปัจจุบัน และการศึกษาวิจัย ขาดกระบวนการตรวจสอบทบทวนความถูกต้องชัดเจน (Validation/Peer Reviews) จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ เพื่อให้เป็นรายงานที่มีความสมบูรณ์น่าเชื่อถือ และจากรายละเอียดของรายงาน ยังไม่มี ข้อบ่งชี้ที่ชัดเจนว่าสินค้าปลายน้ำใด อยู่ในขั้นตอนการผลิตที่ใช้แรงงานบังคับ

2. ข้อมูลที่ใช้อ้างอิงเป็นข้อมูลเก่าโดยส่วนมากจะมีอายุมากกว่า 10 ปี มีการนำเอกสารทางวิชาการ ที่เป็นข้อมูลใหม่มาใช้ในน้อยมาก ซึ่งการใช้ข้อมูลเอกสารอ้างอิงเก่าจะส่งผลให้ข้อมูลผลการศึกษาที่เก่าและล้าสมัย ขาดความเชื่อมโยงกับข้อมูลในปัจจุบัน โดยในหลายประเด็นที่เป็นปัญหาในรายงานฯ ซึ่งประเทศไทย ได้มีการปรับปรุงแก้ไข ไปเรียบร้อยแล้ว นำไปสู่การสรุปผลที่ขาดความน่าเชื่อถือและไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงในปัจจุบัน ซึ่งในการทบทวน วรรณกรรมควรมี 3 ประเด็นหลักดังนี้ 1) ปัญหาและสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยในอดีต 2) การดำเนินการ แก้ปัญหาในประเทศไทย 3) ผลการดำเนินการแก้ไขปัญหาและสถานการณ์อุตสาหกรรมประมงของประเทศไทย ในปัจจุบัน แต่ในรายงานฉบับนี้ยังไม่ได้มีการแสดงให้เห็น 3 ประเด็นดังกล่าว เช่น ผู้วิจัยสะท้อนการทำงานของ PIPO และทีมสหวิชาชีพว่าไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งในความเป็นจริง ปัจจุบันมีการปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐาน มีการใช้ระบบ อิเล็กทรอนิกส์มาช่วยปฏิบัติงาน มีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐาน และมีการพัฒนาการปฏิบัติงาน อย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่กระบวนการก่อนเรือออกทำการประมง การทำประมงกลางทะเล และตอนเรือกลับเข้าเทียบท่า ซึ่งถือว่าเป็นผู้นำในระดับภูมิภาค เพราะฉะนั้นการวิจัยต้องใช้ข้อมูลในปัจจุบันในการอ้างอิง

3. เอกสารอ้างอิงบางฉบับที่ผู้วิจัยนำมาใช้ไม่สอดคล้องกับข้อเท็จจริงในปัจจุบัน และพบว่าเอกสารอ้างอิง บางฉบับมีการสรุปผลข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง เช่น Future Market Insights, 2022 มีการระบุว่าปลาป่นใช้ในการผลิตอาหารสัตว์ โดยเฉพาะอาหารสุนัขและแมว เนื่องจากหาได้ง่าย ต้นทุนต่ำ และมีคุณค่าทางโภชนาการ แต่ข้อเท็จจริงในปัจจุบัน อาหารสุนัขและแมวไม่ได้ทำการผลิตมาจากปลาป่น แต่จะนำเศษเหลือของปลาพามาทำเป็นอาหารสุนัขและแมว

4. วิธีการศึกษายังไม่สามารถทำให้ได้ข้อมูลที่สะท้อนเรื่องการใช้แรงงานในอุตสาหกรรมประมงของไทย หรือของพื้นที่ที่มีการเก็บข้อมูลได้ เนื่องจาก

4.1 ข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากตัวอย่างในการศึกษาไม่สะท้อนภาพของประชากร เนื่องจากไม่ได้ระบุไว้ อย่างชัดเจนว่ามุ่งเน้นศึกษาเฉพาะกลุ่มเปราะบาง (เฉพาะแรงงานต่างด้าว) หรือต้องการศึกษาทั้งแรงงานต่างด้าว และแรงงานไทย ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในการศึกษาวิจัยเนื่องจากเป็นตัวตั้งต้นของการเลือกตัวอย่างเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล ซึ่งข้อสังเกตที่พบในผลการศึกษา คือ มีการเก็บข้อมูลจากแรงงานไทย แต่มีจำนวนเพียงร้อยละ 4.0 ของขนาดตัวอย่าง ในการศึกษาทั้งหมด 400 ราย ทำให้เกิดข้อสงสัยว่าสามารถสะท้อนความเป็นตัวแทนของประชากร และการตอบ ข้อสมมติฐานของนักวิจัยที่ว่าแรงงานต่างด้าวมี่แนวโน้มที่จะตกเป็นเหยื่อของแรงงานบังคับมากกว่าแรงงานไทยได้หรือไม่ แต่หากการศึกษาครั้งนี้มุ่งเน้นศึกษาเฉพาะกลุ่มเปราะบาง การปรากฏว่ามีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแรงงานไทย ซึ่งไม่ใช่ประชากรในการศึกษาจะส่งผลให้ได้ข้อมูลที่รวบรวมมาไม่ถูกต้องและทำให้เกิดความคลาดเคลื่อน ของผลการศึกษาตามไปด้วย

4.2 การเลือกตัวอย่างในการศึกษาไม่ได้ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบใช้ความน่าจะเป็น แต่ใช้การสุ่มตัวอย่าง แบบไม่ใช้ความน่าจะเป็นโดยวิธีการสุ่มแบบสะดวกและแบบตามวัตถุประสงค์ ในการคัดเลือกตัวอย่างเพื่อเก็บรวบรวม ข้อมูลเชิงปริมาณ จึงทำให้ผลการศึกษาไม่สามารถสะท้อนถึงการใช้จ่ายแรงงานในอุตสาหกรรมประมงไทยหรือภาพรวม ของพื้นที่ที่มีการเก็บข้อมูลได้ ซึ่งผู้วิจัยทราบข้อด้อยในประเด็นนี้ ดังที่ได้อธิบายข้อจำกัดของรายงานฉบับนี้ว่า ไม่สามารถสะท้อนภาพรวมใหญ่ทั้งหมดของประเทศไทยได้ตามรายงานในส่วนของบริษัทสรุปงานวิจัย (Executive Summary) ทำให้เกิดความย้อนแย้งระหว่างรายงานกับการนำรายงานฉบับนี้มาพิจารณาโดยเพิ่มสินค้าปลายน้ำของไทย ว่ามีการใช้แรงงานบังคับ นอกจากนี้ ยังไม่พบการอธิบายถึงหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาคัดเลือกตัวอย่าง ที่คำนึงถึงปัจจัยที่จะส่งผลต่อลักษณะการทำงานของแรงงานในการทำประมง และอุตสาหกรรมประมงของไทย เช่น ประเภทเครื่องมือประมง และข้อมูลการแจ้งเข้า-ออกของเรือแต่ละท่า เพื่อคัดเลือกตัวอย่างท่าเรือและตัวอย่าง แรงงานบนเรือประมงที่จะเก็บรวบรวม หรือพิจารณาข้อมูลผู้ประกอบการ ลักษณะกิจกรรมหรืองานที่ทำเรือ สัญชาติของแรงงาน ประเภทของสถานประกอบการ ประเภทโรงงาน และขนาดโรงงานในแต่ละพื้นที่ร่วมด้วย เพื่อคัดเลือกตัวอย่างของแรงงานที่ทำงานที่ท่าเรือ และในโรงงาน เป็นต้น ซึ่งอาจทำให้ได้ตัวอย่างและข้อมูล ในการศึกษาที่ไม่ครอบคลุมและไม่สะท้อนความเป็นจริง นอกจากนี้ การสุ่มตัวอย่างแบบสะดวกและแบบมีวัตถุประสงค์ ที่ต้องใช้ดุลยพินิจของผู้วิจัยในการคัดเลือกตัวอย่าง จำเป็นที่ผู้คัดเลือกตัวอย่างต้องมีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องแรงงาน การประมง และปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อลักษณะการทำงานของแรงงานในภาคประมง

4.3 ขนาดตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณยังไม่เหมาะสม เนื่องจากไม่ได้ระบุเกณฑ์การคำนวณ ขนาดตัวอย่างทั้งหมดในการศึกษา และเกณฑ์ที่ใช้ในการกระจายขนาดตัวอย่างของแรงงานที่ทำงานบนเรือ ทำงานที่ท่าเรือ และในโรงงานที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล ทำให้ข้อมูลที่เก็บรวบรวมในตัวอย่างแรงงานบางกลุ่มอาจไม่มีความเหมาะสม หรือเพียงพอที่จะสะท้อนถึงการใช้จ่ายแรงงานในภาคประมงในพื้นที่ศึกษาเนื่องจากไม่สอดคล้องตามโครงสร้าง ของสัดส่วนที่ทำงานอยู่ในแต่ละกลุ่มและ/หรือแต่ละพื้นที่

4.4 ขนาดตัวอย่างเพื่อการสัมภาษณ์เชิงลึกอาจยังไม่เพียงพอต่อการหาข้อสรุป เนื่องจากเมื่อพิจารณา ขนาดตัวอย่างเพื่อการสัมภาษณ์เชิงลึกจำแนกตามแรงงานแต่ละกลุ่มพบว่า มีการสัมภาษณ์แรงงานที่ทำเทียบเรือ จำนวน 2 ราย ทำให้เกิดข้อสงสัยว่าข้อมูลที่รวบรวมสามารถสะท้อนถึงความอึดตัวของข้อมูลหรือข้อค้นพบที่เพียงพอ ต่อการหาข้อสรุปหรือไม่ รวมทั้งไม่มีการอธิบายหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวอย่างเพื่อการสัมภาษณ์เชิงลึก นอกจากนี้ ในการติดตามห่วงโซ่อุปทานเพื่อให้เกิดความเข้าใจห่วงโซ่อุปทานการประมงและอาหารทะเลและจุดต่างๆ

ภายในห่วงโซ่อุปทานที่เกี่ยวข้องกับแรงงานบังคับของการศึกษาครั้งนี้ ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งไม่ได้อธิบายหลักเกณฑ์ในการเลือกตัวอย่างและการคำนวณขนาดตัวอย่างในการสัมภาษณ์เชิงลึกเช่นเดียวกัน จึงทำให้เกิดข้อสงสัยด้านความอึดตัวของข้อมูลหรือข้อค้นพบที่เพียงพอต่อการหาข้อสรุปว่าสินค้าปลายน้ำปลาแป้น อาหารสัตว์ และน้ำมันปลา มีการใช้แรงงานบังคับ

5. เครื่องมือและเกณฑ์การวัดการมีแรงงานบังคับ แม้ว่าการศึกษานี้จะใช้เกณฑ์การวัดการมีแรงงานบังคับผ่านรูปแบบการบังคับ และความไม่สมัครใจ ซึ่งผู้วิจัยอ้างอิงว่าเป็นไปตามตัวบ่งชี้ 11 ข้อ ว่าด้วยแรงงานบังคับขององค์กรแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) พิธีสารฉบับที่ 29 (P29) แต่ไม่ได้พิจารณาการเกิดเหตุการณ์ร่วมกันที่บ่งชี้ว่ามีการเกิดแรงงานบังคับ หรือกรณีที่พบว่าอาจจะเป็นไปตามข้อบ่งชี้ ผู้วิจัยได้มีการติดตามและสอบถามผู้ที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ด้วยหรือไม่ก่อนที่จะมีการสรุปว่าเป็นแรงงานบังคับ รวมทั้งไม่ได้พิจารณาองค์ประกอบด้านเวลาที่เป็นปัจจุบัน ความถี่ในการเกิดเหตุการณ์ร่วมกัน และไม่ได้กำหนดเกณฑ์การวัดระดับความรุนแรงของการมีแรงงานบังคับ และเมื่อพิจารณาเครื่องมือวัด (แบบสัมภาษณ์ในภาคผนวก) ผู้วิจัยไม่นำข้อมูลเชิงบวกมาเชื่อมโยงสรุปผลว่าเป็นแรงงานบังคับ เช่น แรงงานสามารถเปลี่ยนงานได้มากกว่าร้อยละ 95 ผลการศึกษาก็แสดงให้เห็นว่าแรงงานต่างด้าวสามารถเปลี่ยนงานได้อย่างเสรีเกือบ 100% พบว่า ลักษณะคำถามไม่ได้ระบุช่วงเวลาที่แรงงานถูกบังคับให้ทำงาน เช่น เป็นการถามถึงลักษณะของการเคยถูกบังคับ แต่ไม่ได้ถามว่าปัจจุบันเจอลักษณะการบังคับใดบ้าง และเกิดบ่อยแค่ไหน เป็นต้น

6. ความไม่ชัดเจนของกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล การศึกษาครั้งนี้อธิบายเฉพาะโปรแกรมสำเร็จรูปที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลแต่ไม่ได้ระบุสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งไม่ได้อธิบายว่าการวิเคราะห์แนวโน้มเชิงตัวเลขทำการวิเคราะห์ด้วยสถิติใด หรือใช้การเปรียบเทียบเชิงตัวเลขกับผลการศึกษาที่ผ่านมา ทำให้เกิดข้อสงสัยในการแปลผลการวิเคราะห์ว่ามีการแปลผลการวิเคราะห์เกินกว่าที่พบหรือไม่ ซึ่งหากมีการเลือกใช้สถิติที่ไม่เหมาะสมหรือมีการแปลผลการวิเคราะห์เกินกว่าที่พบอาจจะทำให้เกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนหรือไม่ถูกต้องต่อผลการศึกษาได้

7. ผลการศึกษามีความคลาดเคลื่อนจากข้อเท็จจริงหลายประการ ดังนี้

7.1 สินค้าปลายน้ำ 3 รายการ ได้แก่ ปลาแป้น น้ำมันปลา และอาหารสัตว์ มีข้อมูลใดระบุว่าได้มาจากปลาที่จับมาจากแรงงานที่พบการบังคับใช้แรงงานที่ทีมวิจัยพบ แต่ข้อเท็จจริงในปัจจุบันการผลิตสินค้าปลายน้ำทั้ง 3 รายการ แหล่งที่มาของวัตถุดิบมีทั้งจากการจับภายในประเทศและการนำเข้าจากต่างประเทศ ซึ่งรายงานควรระบุว่าปลาที่พบในการใช้แรงงานบังคับเป็นวัตถุดิบที่มีต้นทางจากแหล่งใด

7.2 จากผลการวิจัยสัดส่วนของแรงงานประมงที่ทำเทียบเรือมีปริมาณน้อยกว่าภาคส่วนอื่นอย่างมีนัยยะสำคัญ มีเพียง 35 ราย คิดเป็นร้อยละ 9 จากกลุ่มตัวอย่าง 400 ตัวอย่าง ถึงแม้จะพบข้อบ่งชี้เพียง 1 ราย ก็เป็นสัดส่วนที่สูงเมื่อนำมาคำนวณในภาพรวม เมื่อนำมาสรุปผลทำให้ไม่สะท้อนกับความเป็นจริงของการจ้างงานภาพรวมของประเทศไทย

7.3 การรายงานผลและการนำเสนอผลในตารางไม่สอดคล้องกันหลายจุด ได้แก่

7.3.1 ตามตารางที่ 2 หน้า 15 ในส่วนอายุของผู้ตอบแบบสอบถามที่ทำงานบนเรือประมง ยิ่งอายุมากเพียงใดก็ยังมีแนวโน้มที่จะทำงานบนเรือมากขึ้นเท่านั้น โดยจะพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอายุ 20 - 29 ปี มีเพียงร้อยละ 31.0 เท่านั้นที่ทำงานบนเรือ ในขณะที่ผู้ที่อายุมากกว่า 50 ปี ร้อยละ 67 ทำงานบนเรือประมง แต่ในส่วนของตารางนำเสนอผลในตารางที่ 2 ไม่พบการนำเสนอข้อมูลช่วงอายุจำแนกตามประเภทหรือกลุ่มแรงงาน หรือ ด้านสถานภาพทางกฎหมายที่พบว่า แรงงานที่ทำเรือมีแนวโน้มสูงสุดที่จะไม่มีเอกสารทางกฎหมายที่จำเป็นในการทำงานในประเทศไทย โดยร้อยละ 14 เป็นแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย ในโรงงานร้อยละ 7 เป็นแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย และแรงงานบนเรือร้อยละ 2 เป็นแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย รวมทั้งผลการศึกษาในส่วนของหนังสือที่พบว่า มีตัวอย่างแรงงานที่สัมภาษณ์เป็นหนังสือ

กับนายจ้างหรือผู้จัดหางานจำนวน 80 ราย แต่เมื่อพิจารณาข้อคำถามเกี่ยวกับผลที่ตามมาหากลาออกก่อนชำระหนี้ พบว่า ในตารางมีการแสดงข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามเพียง 73 ราย และมีข้อมูลที่ขาดหายไปจำนวน 16 ราย ซึ่งเป็นข้อสงสัยต่อความถูกต้องของกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล (เช่น การตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ผลและการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล)

7.3.2 ตามตารางที่ 3 หน้า 18 จากข้อมูลเรื่องสัญญาจ้างที่ระบุว่าแรงงานร้อยละ 41.6 มีสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งในข้อเท็จจริงสัญญาจ้างอาจไม่จำเป็นต้องทำทุกกรณี โดยเฉพาะงานที่มีลักษณะเป็นการชั่วคราว เช่น การคัดแยกปลาครั้งละ 1 – 2 ชั่วโมง/วัน ตามกฎหมายไม่ได้ระบุให้มีสัญญาจ้าง ทางนายจ้างและแรงงานสามารถทำสัญญาทางวาจาหรือลายลักษณ์อักษรก็ได้ขึ้นอยู่กับลักษณะงาน ซึ่งไม่ถึงว่าผิดกฎหมายในประเทศไทย และตีความว่าแรงงานที่ไม่มีสัญญาจ้างเป็นแรงงานบังคับ ดังนั้นที่มิวิจัยแปรผลสิ่งที่ได้ในการลงพื้นที่ และรายงานผลในข้อมูลจากการตีความที่ไม่สอดคล้องกับระเบียบ และข้อกฎหมายในปัจจุบัน

7.3.3 จากประเด็นคำตอบแทน ผลของข้อมูลไม่สอดคล้องกับข้อเท็จจริงในอุตสาหกรรมการทำประมง เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้ว แรงงานบนเรือประมงเป็นกลุ่มที่ได้รับค่าจ้างสูงสุดในการศึกษาครั้งนี้ และรายงานมีการเชื่อมโยงค่าจ้างกับอายุการทำงาน ซึ่งอาจจะเกิดจากการที่ผู้วิจัยสัมภาษณ์หัวหน้าคนงานเทียบกับแรงงานทั่วไป ผลของข้อมูลคำตอบแทนที่ได้รับย่อมแตกต่างกัน เช่น ในเรือประมงมีแรงงานอายุมาก ทำงานเป็นระยะเวลานาน ส่งผลให้มีรายได้ที่สูง แต่เนื่องจากในรายงานไม่มีการระบุข้อเท็จจริงจากตัวอย่างในประเด็นนี้จึงไม่มีการปรากฏความชัดเจนของข้อมูล อีกทั้งในการเปรียบเทียบค่าจ้างขั้นต่ำของแรงงานควรเปรียบเทียบภายในจังหวัดเดียวกัน และประเภทการทำงานในรูปแบบเดียวกัน นอกจากนี้ค่าจ้างที่ต่ำกว่าเกณฑ์ค่าจ้างขั้นต่ำอาจไม่เข้าข่ายเป็นผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงาน แต่เข้าข่ายละเมิดสิทธิแรงงานตามพรบ.คุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541

7.3.4 แรงงานเด็ก เป็นการแปรผลที่ได้เกินจากการวิจัย ไม่ได้มีการสอบถามจากเด็กโดยตรง จากการสรุปที่ว่าสังเกตเห็นว่ามียุติเด็กอยู่ในสถานที่ทำงาน แต่ในการดำเนินงานวิจัยจะต้องมีการพูดคุยกับเด็กที่พบว่าเป็นการใช้แรงงานเด็กที่แท้จริง ซึ่งวิธีการศึกษาของรายงานฯ ไม่ได้ถูกกำหนดขึ้นมาเพื่อทำการศึกษาเรื่องนี้ อีกทั้งทีมผู้วิจัยขาดการทวนสอบข้อมูลส่งผลให้ข้อมูลที่ได้อาจไม่ตรงกับข้อเท็จจริง

7.3.5 ในรายงานควรมีการจัดอันดับความรุนแรงจากข้อมูลที่พบนั้นรุนแรงเพียงใด เนื่องจากแรงงานอาจถูกละเมิดสิทธิแรงงานตามพรบ.คุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 แต่อาจไม่ได้เป็นผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงาน (Forced Labour Trafficking) ตามมาตรา ๖/๑ พรบ.ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2562 ซึ่งจากข้อมูลที่ระบุไว้ในรายงานฯ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แรงงาน ซึ่งอาจเกิดขึ้นในอดีตหรือเกิดในปัจจุบัน แต่ที่มิวิจัยนำมาใช้เป็นข้อมูลงานวิจัยในปัจจุบัน

7.3.6 ความไม่สมจริตตามตารางที่ 13 หน้า 31 ข้อบ่งชี้ที่พบบ่อยมากที่สุดคือค่าจ้างที่ต่ำมาก หรือไม่ได้รับค่าจ้าง โดยพบกรณีผู้วิจัยนำข้อมูลอ้างอิง ประกาศอัตราค่าจ้างขั้นต่ำที่ตลาดเคลื่อนไม่สอดคล้องกับช่วงระยะเวลาที่ดำเนินการสัมภาษณ์แรงงานในทุกกลุ่มเป้าหมาย จึงอาจทำให้การแปรผลคลาดเคลื่อนจากข้อเท็จจริง และไม่สามารถสรุปว่าเป็นการใช้แรงงานบังคับ

7.3.7 ข้อมูลในตาราง 12 หน้า 30 และตาราง 14 หน้า 31 ก่อนจำแนกข้อมูลทีมผู้วิจัยอาจไม่ได้ถ่วงน้ำหนักจากทีมผู้วิจัยก่อน และถูกนำมาระบุในตารางแสดงผลทันที โดยเมื่อรวมผลแล้วไม่ครบ 100 % แสดงให้เห็นว่ารายงานฉบับนี้ขาดความรอบคอบ

8. จากแผนภาพที่ 5 หน้า 49 Upstream inputs and downstream uses of fishmeal เป็นข้อมูลข้อเท็จจริงการทำปลาป่นของประเทศไทยหรือไม่ เนื่องจากแผนภาพดังกล่าวสามารถเป็นตัวแทนข้อมูลได้

เฉพาะวัตถุดิบที่ถูกจับภายในประเทศ แต่ไม่สามารถอธิบายเป็นตัวแทนการนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศ โดยวัตถุดิบในการผลิตปลาป่นของไทยมีทั้งจากการจับภายในประเทศและนำเข้าจากต่างประเทศ ส่งผลให้จากข้อมูลดังกล่าวไม่สามารถนำมาสรุปเป็นเรื่องสินค้า downstream ของประเทศไทยได้ จึงสรุปว่าวิเคราะห์เป็นข้อมูลว่าจากการวิจัยยังไม่ครบถ้วน

9. การสรุปผลของรายงานฉบับนี้มีหลายประเด็นที่ไม่ชัดเจนและไม่ถูกต้อง ได้แก่

9.1 การสรุปประเด็นของเอกสารสำคัญของแรงงาน ควรแสดงให้เห็นว่าตัวอย่างขณะอยู่บนเรือหรืออยู่บ้านบนฝั่ง เนื่องจากในบางบริบทไม่มีความจำเป็นต้องพกพาเอกสาร ถ้าเกิดไม่มีความชัดเจนก็จะสรุปว่าเป็นแรงงานบังคับไม่ได้

9.2 การสรุปผลในหัวข้อ สหภาพแรงงาน ผู้วิจัยใช้ความความรู้สึก โดยใช้คำว่า “คาดว่าแรงงานไทยเพียงประมาณร้อยละยี่สิบห้าเท่านั้น ที่ได้รับสิทธิเสรีภาพในการรวมเป็นสมาคมอย่างเต็มที่” ซึ่งควรจะนำข้อมูลหลักการมาประกอบอ้างอิงให้ชัดเจนเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือของการสรุป

9.3 ในหัวข้อของ The Supply Chain ผู้วิจัยได้มีการสรุปผลที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง โดยเฉพาะในส่วน “ในปี 2564 ปลาป่นที่ผลิตภายในประเทศไทยประมาณร้อยละ 65 จาก 35,000 ตัน ถูกนำไปใช้เป็นอาหารสัตว์ (รวมถึงอาหารสัตว์เลี้ยง) และร้อยละ 35 ถูกส่งออก ผู้เชี่ยวชาญในอุตสาหกรรมรายหนึ่งอธิบายว่า โรงงานผลิตอาหารสัตว์ใช้ปลาป่นเพื่อผลิตอาหารสัตว์ ในไทยปลาป่นส่วนใหญ่จะนำไปเข้าโรงงานผลิตอาหารสัตว์ ซึ่งเป็นส่วนผสมอาหารไก่และหมู และยังใช้เป็นอาหารปลาและแมวด้วย ส่วนปลาป่นส่วนใหญ่ใช้ทำเป็นอาหารไก่และอาหารสัตว์อื่นๆ ใช้เป็นส่วนผสมอาหารไก่ หมู และสัตว์อื่นๆ การสรุปข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าผู้วิจัยยังศึกษาและทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องไม่รอบด้าน ไม่กลั่นกรองถึงข้อเท็จจริง และองค์ความรู้ยังไม่เพียงพอ เนื่องจากวัตถุดิบที่นำมาทำอาหารสัตว์เลี้ยงส่วนใหญ่มาจากเศษเหลือของปลาทูน่าเป็นหลัก เมื่อเผยแพร่เอกสารฉบับนี้แล้วทำให้ผู้อ่านเข้าใจคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง

จากการวิเคราะห์รายงานฉบับนี้โดยภาพรวมเห็นว่า เป็นรายงานที่ไม่ควรนำมาพิจารณาในการขึ้นบัญชีสินค้า 3 รายการ ได้แก่ ปลาป่น น้ำมันปลา และอาหารสัตว์ได้ เนื่องจากตัวอย่างที่ทำการศึกษาวิจัยในแต่ละภาคส่วนยังไม่ครอบคลุมไม่สามารถสะท้อนการจ้างงานในภาพรวมของประเทศไทยได้ ไม่มีการใช้หลักสถิติแบบความน่าจะเป็น มีโอกาสทำให้ได้ข้อมูลที่ไม่ครอบคลุมของแรงงานที่เป็นตัวอย่าง ภาครัฐและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทบทวนตรวจสอบ (Validation) ให้รายงานฉบับนี้มีความสมบูรณ์ ถูกต้อง เชื่อถือได้ ก่อนเผยแพร่เอกสารอ้างอิงเป็นข้อมูลแก่สาธารณชนเป็นการสะท้อนถึงปัญหาในอดีต ไม่ได้มีการกล่าวถึงว่าในปัจจุบันประเทศไทยบางประเด็นเท่านั้น ซึ่งแท้จริงได้มีการปรับปรุงแก้ไขแล้ว การแปรผลไม่สัมพันธ์กับตารางในรายงาน ไม่ตรงกับประเด็นเรื่องที่อธิบายไว้ในรายงาน มีการนำเสนอข้อมูลที่คลาดเคลื่อน สรุปผลการวิจัย ข้อเสนอแนะมีหลายประเด็นที่ไม่ปรากฏในเนื้อหาในงานวิจัยฉบับนี้ ส่งผลให้รายงานฉบับนี้ไม่น่าเชื่อถือ และไม่ควรมานำเป็นข้อมูลในการขึ้นบัญชีรายชื่อสินค้าสัตว์น้ำว่าเป็นการใช้แรงงานบังคับในภาพรวมของประเทศไทย

ตารางที่ 2 ลักษณะภูมิหลังของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามจังหวัด

	สมุทรสาคร		สงขลา		ระนอง		รวมทั้งสิ้น		N
	%	n	%	n	%	n	%	n	
ประเภทของงาน									400
แรงงานบนเรือประมง	25.7	47	76.2	96	40.7	37	45.0	180	
แรงงานที่ทำเทียบเรือ	3.8	7	6.3	8	22.0	20	8.8	35	
แรงงานในโรงงาน	70.5	129	17.5	22	37.4	34	46.3	185	
เพศ									398
ชาย	53.0	96	82.5	104	63.7	58	64.8	258	
หญิง	47.01	85	17.5	22	36.3	33	35.2	140	
อายุ (ปี)									400
20 – 29	52.5	96	27.0	34	34.1	31	40.3	161	
30 – 39	27.3	50	37.3	47	33.0	30	31.8	127	
40 – 49	16.4	30	26.2	33	24.2	22	21.3	85	
50+	3.8	7	9.5	12	8.8	8	6.8	27	
สัญชาติ									400
เมียนมา	97.8	179	42.9	54	94.5	86	79.8	319	
กัมพูชา	0	0	52.4	66	0	0	16.5	66	
ไทย	2.2	4	4.8	6	5.5	5	3.8	15	
การศึกษา									399
ไม่ได้รับการศึกษา	7.1	13	7.9	10	4.4	4	6.8	27	
อนุบาล	1.1	2	1.6	2	1.1	1	1.3	5	
ประถมศึกษา	18.0	33	50.0	63	30.0	27	30.8	123	
จบชั้นประถมศึกษา	15.3	28	13.5	17	11.1	10	13.8	55	
มัธยม	33.3	61	19.8	25	36.7	33	29.8	119	
จบชั้นมัธยมหรือสูงกว่า	25.1	46	7.1	9	16.7	15	17.5	70	
สถานภาพทางกฎหมาย									399
มีสถานะถูกต้องตามกฎหมายในการทำงาน	96.2	175	98.4	123	86.8	79	94.5	378	
แรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย	3.8	7	1.6	2	13.2	12	5.5	21	
รวมทั้งสิ้น (N)		183		126		91		400	

ตารางที่ 3 สัญญาจ้าง

	แรงงานบนเรือประมง		แรงงานที่ทำเทียบเรือ		แรงงานในโรงงาน		รวมทั้งสิ้น		
	%	n	%	n	%	n	%	n	N
มีสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษร	53.4	95	0	0	38.0	70	41.6	165	397
สามารถเข้าใจสัญญา	76.8	73	0	0	80.0	56	78.2	129	156
สัญญาทางวาจา	42.4	36	22.9	8	34.8	40	35.7	84	235
ไม่มีสัญญา	27.2	49	77.1	27	40.5	75	37.8	151	400
รวมทั้งสิ้น (N)		180		35		185		400	

ตารางที่ 12 ข้อบ่งชี้การบังคับขู่เข็ญทั้งหมดในแรงงาน

	ชาวประมง		คนงานที่ทำเรือ		แรงงานในโรงงาน		รวมทั้งสิ้น	
	%	n	%	n	%	n	%	n
แรงงานขัดหนี้หรือการนำภาระหนี้สินมาเป็นข้อผูกมัด	16.7	30	5.7	2	2.2	4	9.0	36
การละเมิดอันเนื่องมาจากความเปราะบางของแรงงาน	5.6	10	17.1	6	9.2	17	8.3	33
การเลิกจ้างหรือการขู่ว่าจะเลิกจ้าง	2.2	4	11.4	4	5.4	10	4.5	18
การถูกตัดสิทธิจากการจ้างงานในอนาคต	2.2	4	5.7	2	3.2	6	3.0	12
ถูกจับกุมหรือดำเนินคดี	0.6	1	-	-	-	-	0.3	1
การยกเลิกสิทธิหรือสิทธิพิเศษ	0.6	1	-	-	1.1	2	0.8	3
ยึดเอกสารสำคัญ	12.2	22	2.9	1	0.5	1	6.0	24
การหักค่าจ้างหรือผลประโยชน์อื่น ๆ ตามที่สัญญาไว้	10.0	19	-	-	2.2	4	5.5	22
การคุกคามหรือความรุนแรงต่อคนงานหรือครอบครัวคนงาน	0.6	1	-	-	1.1	2	0.8	3
จำกัดความเคลื่อนไหวของแรงงาน (worker's movement)	1.1	2	-	-	-	-	0.5	2

ตารางที่ 13 ข้อบ่งชี้ความไม่สมัครใจทั้งหมดของแรงงาน

	ชาวประมง		คนงานที่ทำเรือ		คนงานในโรงงาน		รวมทั้งสิ้น	
	%	n	%	n	%	n	%	n
ทำงานโดยได้รับค่าจ้างขั้นต่ำหรือไม่มีเลย	6.1	11	65.7	23	22.7	42	19	76
ทำงานในสภาพที่เป็นอันตรายโดยไม่ได้ยินยอม	13.9	25	5.7	2	8.1	15	10.5	42
ทำงานโดยไม่มีจำกัดหรือถูกจำกัดในการยุติสัญญาจ้าง	3.9	7	5.7	2	2.2	4	3.3	13
ทำงานแตกต่างจากที่ตกลงไว้โดยแรงงานไม่ได้ยินยอม	1.7	3	5.7	2	2.7	5	2.5	10
ทำงานให้กับนายจ้างอื่นโดยแรงงานไม่ได้ยินยอม	0.6	1	2.9	1	3.2	6	2	8
ทำงานให้กับนายจ้างอื่นโดยแรงงานไม่ได้ยินยอม	0.6	1	2.9	1	3.2	6	2	8
ถูกบังคับให้อาศัยในสภาพความเป็นอยู่ที่แย่โดยนายจ้างหรือผู้จัดหางาน	2.8	5	-	-	-	-	1.3	5
ทำงานนานเกินกว่าเวลาที่ตกลงไว้	1.1	2	-	-	0.5	1	0.8	3
พบอย่างน้อยหนึ่งข้อบ่งชี้ของความไม่สมัครใจ	25	45	71.4	25	35.7	66	34	136
รวมทั้งสิ้น (N)		180		35		185		400

ตารางที่ 14 ลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถามที่ประสบกับปัญหาแรงงานบังคับ

	%	n
เพศ		
ชาย	14.0	36
หญิง	7.9	11
อายุ (ปี)		
20 - 29	12.4	20
30 - 39	11.0	14
40 - 49	11.8	10
50+	11.1	3
สัญชาติ		
เมียนมา	12.2	39
กัมพูชา	12.1	8
ไทย	-	-
ประเภทงาน		
ชาวประมง	12.8	23
ประเภทงาน		
คนงานที่ทำเรือ	17.1	6
คนงานในโรงงาน	9.7	18
รวมจำนวนการบังคับใช้แรงงาน	11.8	47
รวม (N)		400

กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
รับที่ ๑๖๑๑
วันที่ ๒๐ ก.พ. ๒๕๖๘
เวลา ๑๓:๒๐ น.
เข้าบัตร ภายนอก

บริษัท สุภา เซเว่นดีวัน จำกัด

๖/๑๐ ถ.สุคนธ์สวัสดิ์ แขวง/เขต ลาดพร้าว กรุงเทพฯ ๑๐๒๓๐

โทรศัพท์/โทรสาร: +๖๖ (๐) ๒ ๙๓๒ ๙๘๒๒

Email: info@supa71.com

Website: www.supa71.com

เลขที่ ๐๐๑/๒๕๖๘

กองบริหารจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำ
เคที่ ๑๖๑๑
วันที่ ๒๑ ก.พ. ๒๕๖๘
เวลา ๑๓:๒๐ น.

๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘

เรื่อง ผลการวิเคราะห์รายงานการศึกษาห่วงโซ่อุปทานเกี่ยวกับการใช้แรงงานบังคับในอุตสาหกรรมประมงในประเทศไทย

เรียน อธิบดีกรมประมง

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
๑. ใบอนุมัติการดำเนินการโครงการวิจัยฯ จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
 ๒. ใบปิดโครงการวิจัยฯ จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

ตามที่ บริษัท สุภา เซเว่นดีวัน จำกัด ได้รับมอบหมายจาก ICF Marco, Inc (ICF) และ Department of Labor (USDOL) ประเทศสหรัฐอเมริกา ในการดำเนินการวิจัย เรื่อง การศึกษาห่วงโซ่อุปทานเกี่ยวกับการใช้แรงงานบังคับในอุตสาหกรรมประมงในประเทศไทย (A Supply Chain Study on Forced Labor in the Fishing Industry in Thailand) เพื่อทราบสถานการณ์ในการใช้แรงงานบังคับในอุตสาหกรรมประมงในประเทศไทย ในพื้นที่เป้าหมาย จำนวน ๓ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสมุทรสาคร ระนอง และสงขลา ซึ่งโครงการฯ นี้ได้รับการอนุมัติในการดำเนินการวิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ตามเอกสารแนบมานี้ ซึ่งตลอดการดำเนินงานโครงการฯ นี้ บริษัทฯ ได้รับความอนุเคราะห์ร่วมไปถึงการได้รับการอำนวยความสะดวกจากหน่วยงานของท่านและเจ้าหน้าที่ของท่านในดำเนินการเก็บข้อมูลในพื้นที่ฯ เป็นอย่างดี ซึ่งทางบริษัทฯ ขอขอบพระคุณในความอนุเคราะห์ฯ ดังกล่าว

ตามที่ กรมประมง ได้ส่งผลการวิเคราะห์รายงานของโครงการฯ มายังบริษัทฯ ในวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ นั้น ทางบริษัทฯ ได้แปลผลการวิเคราะห์ฯ ของท่านเป็นภาษาอังกฤษ เพื่อนำเรียนปรึกษากับทาง ICF และ ICF ได้นำผลการวิเคราะห์ฯ เรียนปรึกษา USDOL และได้ข้อตกลงว่าทางบริษัทฯ ได้ดำเนินการเป็นผู้เก็บข้อมูลให้กับทาง ICF และ USDOL เท่านั้น แต่การออกแบบและการสรุปรายงาน โครงการฯ ในขั้นตอนสุดท้ายเป็นการกระบวนกรของ ICF ก่อนการนำเสนอผลการวิจัยฯ ให้กับ USDOL

ในการนี้ บริษัทฯ จึงขออนุญาตแจ้งท่านหรือเจ้าหน้าที่ของท่านประสานงานกับหัวหน้าโครงการฯ นี้ ที่คุณสุธีรา นาควัชร อีเมล suteera.nagavajara@icf.com

บริษัท สุภา เซเว่นดีวัน จำกัด

๖/๑๐ ถ.สุคนธ์สวัสดิ์ แขวง/เขต ลาดพร้าว กรุงเทพฯ ๑๐๒๓๐

โทรศัพท์/โทรสาร: +๖๖ (๐) ๒ ๙๓๒ ๙๘๒๒

Email: info@supa71.com

Website: www.supa71.com

อย่างไรก็ดี บริษัทฯ ขอแจ้งให้ท่านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบว่า ทางบริษัทฯ และทีมวิจัยทุกท่าน ได้ดำเนินงานวิจัยตามหลักการวิจัยที่เป็นมาตรฐานสากลทุกขั้นตอน มุ่งเน้นการดำเนินงานวิจัยตามหลักจริยธรรม และมีความเป็นกลางในการรายงานข้อมูล หากท่านมีข้อสงสัยเพิ่มเติมนอกเหนือจากการวิเคราะห์ฯ ของท่าน ทางบริษัทฯ มีความยินดีที่จะให้ข้อมูลอื่นๆ โดยท่านหรือเจ้าหน้าที่ของท่านสามารถติดต่อได้ที่ ดร. กนกวรรณ สุวรรณรงค์ โทร ๐๒ ๕๓๒ ๕๘๒๒ หรืออีเมล ksuwannarong@supa71.com

จึงเรียนมาเพื่อแจ้งให้ท่านทราบเพื่อการดำเนินการประสานงานโดยตรงกับ ICF ต่อไป

เรียน รองอธิบดีกรมประมง (นายประทีป ชอว์รักษ์)
เพื่อโปรดพิจารณา ๖/๑๐/๒๕๖๘ กษษ.

(นางศุภมาส วิจิตรโท)

เจ้าพนักงานตรวจการทางน้ำ

ปฏิบัติราชการแทนเลขาธิการกรม
๒๐ ก.พ. ๒๕๖๘

ขอแสดงความนับถือ

ดร.กนกวรรณ สุวรรณรงค์

ผู้อำนวยการบริษัท สุภา เซเว่นดีวัน จำกัด

รายน. ดร. กฤษ
เพื่อทราบและพิจารณาดำเนินการ

(นายวิชุด ไซยสาลี)

ผู้อำนวยการกองบริหารจัดการทรัพยากรและกำหนดมาตรการ
๒๑ ก.พ. ๒๕๖๘

กลุ่มกิจการแรงงานในภาคประมง
รับที่.....
วันที่ ๒๑ ก.พ. ๒๕๖๘
เวลา.....

มอบ ดร. กฤษ ดำเนินการ

(นายประทีป ชอว์รักษ์)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมประมง

๒๐ ก.พ. ๒๕๖๘
6/10/2568

รับชม ดร. กฤษ
เพื่อโปรดพิจารณาแจ้งจังหวัดตาก(เขตฯ)
-หน้าที่ ๒/๒-

21/2/68

The Mae Fah Luang University Ethics Committee on Human Research

333 Moo 1, Thasud, Muang, ChiangRai 57100

Tel: (053) 917-170 to 71, (053) 916-551 Fax: (053) 917-170 E-mail: rec.human@mfu.ac.th

หนังสือรับรองด้านจริยธรรมการวิจัย

COA: 175/2023

รหัสโครงการวิจัย: EC 23137-18

ชื่อโครงการวิจัย : การศึกษาห่วงโซ่อุปทานเกี่ยวกับการใช้แรงงานบังคับในอุตสาหกรรมประมงในประเทศไทย

ชื่อผู้วิจัยหลัก: อาจารย์ ดร.พิชญ์รักษ์ กันทวี

สำนักวิชา: วิทยาศาสตร์สุขภาพ

ผู้สนับสนุนทุนวิจัย: ICF Macro, Inc.

การรับรอง :

(1) โครงร่างการวิจัย	ฉบับที่ 2 วันที่ 25 สิงหาคม 2566
(2) เอกสารข้อมูลและขอความยินยอมเข้าร่วมการวิจัย	ฉบับที่ 2 วันที่ 25 สิงหาคม 2566
(3) แบบบันทึกข้อมูล	ฉบับที่ 2 วันที่ 25 สิงหาคม 2566
(4) ผู้วิจัย และผู้วิจัยร่วม	
- อาจารย์ ดร.พิชญ์รักษ์ กันทวี	- นางสาว สุธีรา นาควิชระ
- ดร.ไซมอน เบเกอร์	

ขอรับรองว่าโครงการดังกล่าวข้างต้นได้ผ่านการพิจารณารับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ว่าสอดคล้องกับแนวทางจริยธรรมสากล ได้แก่ ปฏิญญาเฮลซิงกิ (Declaration of Helsinki) รายงานเบลมอนต์ (Belmont Report) แนวทางจริยธรรมสากลสำหรับการวิจัยในมนุษย์ของสภาองค์การสากลด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์ (CIOMS) และแนวทางการปฏิบัติการวิจัยที่ดี (ICH GCP)

วันที่รับรองด้านจริยธรรมของโครงร่างการวิจัย: 8 กันยายน 2566

วันสิ้นสุดการรับรอง: 7 กันยายน 2567

ความถี่ของการส่งรายงานความก้าวหน้าของการวิจัย: 1 ปี

ลงนาม

(รองศาสตราจารย์ พลตรีหญิง แพทย์หญิง แสงแข ขำนาญวนกิจ)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

The Mae Fah Luang University Ethics Committee on Human Research

333 Moo 1, Thasud, Muang, Chiang Rai 57100

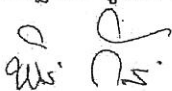
Tel: (053) 917-170 to 71, (053) 916-551 Fax: (053) 917-170 E-mail: rec.human@mfu.ac.th

ผู้วิจัยที่โครงการวิจัยผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
ต้องปฏิบัติตามดังต่อไปนี้

- (1) ดำเนินการวิจัยตามที่ระบุในโครงการวิจัยที่ได้รับการรับรองอย่างเคร่งครัด
- (2) ใช้เอกสารข้อมูลและขอความยินยอมเข้าร่วมการวิจัย/แบบสอบถาม/แบบบันทึกข้อมูล ที่มีตราประทับ
ของคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง เท่านั้น
- (3) ผู้วิจัยต้องส่งแบบรายงานความก้าวหน้าของการวิจัย และขอต่ออายุการรับรองโครงการวิจัย (AP 05/2022)
ตามระยะเวลาที่กำหนดโดยคณะกรรมการ ภายใน 30 วัน ก่อนหมดอายุการรับรองครั้งสุดท้าย ในกรณีที่การเก็บ
ข้อมูลจากอาสาสมัครยังไม่แล้วเสร็จ ผู้วิจัยต้องส่งรายงานความก้าวหน้าของการวิจัย พร้อมทั้งขอต่ออายุ
การรับรอง
- (4) เมื่อมีการแก้ไขเพิ่มเติมโครงการวิจัย ผู้วิจัยต้องส่งแบบรายงานส่วนแก้ไขเพิ่มเติมโครงการวิจัย
(AP 06/2022) และโครงการวิจัยที่มีการแก้ไขเพิ่มเติม เพื่อแจ้งให้คณะกรรมการพิจารณารับรองก่อน
ดำเนินการตามที่ได้แก้ไขเพิ่มเติม ยกเว้นในกรณีที่การแก้ไขเพิ่มเติมนั้นกระทำเพื่อความปลอดภัย
ของอาสาสมัคร
- (5) เมื่อมีเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ชนิดร้ายแรง เกิดขึ้นกับอาสาสมัครที่เข้าร่วมในการวิจัยที่ผู้วิจัยรับผิดชอบ ผู้วิจัย
ต้องส่งแบบรายงานเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ชนิดร้ายแรง ในสถาบัน (AP 07/2022) หรือแบบรายงานตามที่
ผู้สนับสนุนการวิจัยกำหนด
- (6) เมื่อมีการเบี่ยงเบนจากโครงการวิจัยที่ผ่านการรับรอง หรือไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนด ผู้วิจัยต้องส่งแบบรายงานการ
เบี่ยงเบนจากโครงการวิจัยที่ผ่านการรับรอง หรือการไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนด (AP 08/2022)
- (7) เมื่อการวิจัยเสร็จสิ้น ผู้วิจัยต้องส่งแบบรายงานสรุปผลการวิจัย (AP 09/2022)
- (8) เมื่อมีการยุติโครงการวิจัยก่อนกำหนด ผู้วิจัยต้องส่งแบบรายงานการยุติโครงการวิจัยก่อนกำหนด
(AP 10/2022)

หมายเหตุ สามารถ Download แบบรายงานต่าง ๆ ได้ที่ <https://ec.mfu.ac.th>

ข้าพเจ้าในฐานะ ผู้วิจัย ยินยอมที่จะปฏิบัติตามข้อกำหนดดังกล่าว

.....

(อาจารย์ ดร. พิชณรักษ์ กันทวี)

วันที่ 20 กันยายน 2566

The Mae Fah Luang University Ethics Committee on Human Research

333 Moo 1, Tha Sud, Muang, Chiang Rai 57100

Tel: (053) 917-170 to 71, (053) 916-551 Fax: (053) 917-170 E-mail: rec.human@mfu.ac.th

CERTIFICATE OF APPROVAL

COA: 175/2023

Protocol No: EC 23137-18

Title: A Supply Chain Study on Forced Labor in the Fishing Industry in Thailand

Principal investigator: Dr. Phitsanuruk Kanthawee

School: Health Science

Funding support: ICF Macro, Inc.

Approval:

1) Research protocol	Version 2 Date August 25, 2023
2) Information sheet and informed consent documents	Version 2 Date August 25, 2023
3) Record form	Version 2 Date August 25, 2023
4) Principal investigator and Co-investigators	

- Dr. Phitsanuruk Kanthawee

- Miss Suteera Nagavajara

- Dr. Simon Baker

The aforementioned documents have been reviewed and approved by the Mae Fah Luang University Ethics Committee on Human Research in compliance with international guidelines such as Declaration of Helsinki, the Belmont Report, CIOMS Guidelines and the International Conference on Harmonization of Technical Requirements for Registration of Pharmaceuticals for Human Use - Good Clinical Practice (ICH GCP)

Date of Approval: September 8, 2023

Date of Expiration: September 7, 2024

Frequency of Continuing Review: 1 year

(Assoc. Prof., Maj. Gen. Sangkha Chamnanvanakij, M.D.)

Chairperson of the Mae Fah Luang Ethics Committee on Human Research

The Mae Fah Luang University Ethics Committee on Human Research

333 Moo 1, Thasud, Muang, ChiangRai 57100

Tel: (053) 917-170 to 71, (053) 916-551 Fax: (053) 917-170 E-mail: rec.human@mfu.ac.th

For research protocol approved by the Mae Fah Luang University Ethics Committee on Human Research (MFU EC), the investigators must comply with the followings:

1. Strictly conduct the research as required by the protocol
2. Use only the information sheet, consent form, questionnaire and case record form bearing the MFU EC stamp of approval
3. Send a progress report form and renewal of previously approved protocol (AP 05/2022) for continuing review and for renewing the approval within 30 days before expiration date.
4. When there are changes of the protocol, the investigator must send a protocol amendment report (AP 06/2022) with amended protocol for MFU EC approval before implementing any changes in the research (Unless those changes are required urgently for the safety of the research subjects).
5. When there is any unanticipated problem or severe adverse event, the investigator must send a safety report or a serious adverse event (SAE) report (AP 07/2022).
6. When there is any deviation or non-compliance with the approved protocol, the investigator must send a protocol deviation/protocol violation/non-compliance report (AP 08/2022).
7. When the research finishes, the investigator must send a final report (AP 09/2022).
8. When the research stops before planned schedule, the investigator must send a premature study termination report (AP 10/2022).

Please go to <https://ec.mfu.ac.th> to download MFU EC forms for reporting.

I, as an investigator, agree to comply with the above obligation.

Phit Kanthawee

(Dr. Phitsanuruk Kanthawee)

Date 20/9/23

